

KUMAR BAĞIMLILIĞINA YÖNELİK KAMU SPOTLARININ JAKOBSON'UN İLETİŞİM İŞLEVLERİ BAĞLAMINDA ANALİZİ

Mehmet Ozan GÜLADA¹

Yasemin KESKİN YILMAZ¹

ÖZ

Araştırma Makalesi

Research Article

¹ Öğr. Gör. Dr.
Malatya Turgut Özal
Üniversitesi
Akçadağ MYO

E-Posta
Mehmet.gulada@ozal.edu.tr
ORCID
0000-0001-8233-2321

² Öğr. Gör. Dr.
Malatya Turgut Özal
Üniversitesi
Kale Turizm ve Otel
İşletmeciliği MYO

E-Posta
yasemin.yilmaz@ozal.edu.tr

ORCID
0000-0001-8178-0093

Başvuru Tarihi / Received
17.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted
27.09.2023

Kumar bağımlılığı, bireyin zamanının önemli bir bölümünü kumar oynamaya harcaması ya da kumar oynamaya ayırdığı zamanın kontrolünden çıkması sonucunda meydana gelebilen bir durumdur. Bu bağımlılık, bireyin ekonomisine zarar verebilmekte bunun yanında çevresiyle olan ilişkilerini de olumsuz yönde etkileyerek, bireyin bulunduğu toplumdaki dışlanmasına giden süreçte yol açabilmektedir. Kumar bağımlılığının önlenmesine yönelik, tıpkı alkol, sigara ve uyuşturucu bağımlılıklarında olduğu gibi tedavi uygulanabilmektedir. Bunun dışında çeşitli kuruluşlar tarafından kumar bağımlılığının yol açtığı olumsuz etkiyi yansıtan kamu spotları hazırlanmaktadır. Bu kamu spotlarındaki görsel ve yazılı göstergeler üzerinden kamuoyunda kumar bağımlılığına yönelik farkındalık oluşturulmasına çalışılmaktadır. Çalışmada kumar bağımlılığına yönelik hazırlanan kamu spotlarındaki temel mesajların ortaya konulması ve kamu spotlarında hangi göstergelerden yararlandığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla konuya ilişkin kamu spotlarındaki göstergeler, Roman Jakobson'un İletişim İşlevleri üzerinden kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmada incelenen kamu spotlarında mesaj stratejisi açısından genel olarak kumar bağımlısı bireylerin ailelerinin yaşadığı olumsuzluğun ön plana çıkarıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda çalışmada kumar bağımlısı bireylerin aileleri üzerinden hüznün çekiciliği tekniği kullanılarak, kumar bağımlılığının önüne geçilmesine çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kumar Bağımlılığı, Kamu Spotu, Kumar, Bağımlılık, Fenomenoloji

THE ANALYSIS OF PUBLIC SERVICE ANNOUNCEMENTS FOR GAMBLING

ADDICTION IN THE CONTEXT OF JAKOBSON'S COMMUNICATION

FUNCTIONS

ABSTRACT

Gambling addiction is a situation that can occur as a result of the individual spending a significant part of his/her time on gambling or when the time he/she spends on gambling gets out of control. This dependence can harm the economy of the individual, as well as negatively affect the relations with the environment, leading to the process of exclusion of the individual from the society. Treatment can be applied to prevent gambling addiction, just like alcohol, cigarette and drug addicts. Apart from this, public service announcements reflecting the negative effects of gambling addiction are prepared by various organizations. It is sought to make to raise awareness of gambling addiction in the public opinion through the visual and written indicators in these public service

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

announcements. In the study, it was aimed to reveal the main messages in public service announcements prepared for gambling addiction and to determine which indicators were used in public service announcements. For this purpose, the indicators in the public service announcements related to the subject were extensively analyzed through Roman Jakobson's Communication Functions. In the public service announcements examined in the study, it was found that the negativity experienced by the families of gambling addicts was brought to the fore in terms of message strategy. In this context, it was concluded that gambling addiction was sought to be prevented by using the sadness attraction technique over the families of gambling addicted individuals in the study.

Keywords: Gambling Addiction, Public Service Announcement, Gambling, Addiction, Phenomenology

GİRİŞ

Günümüzde alkol, sigara, uyuşturucu gibi çeşitli bağımlılık türleri hem bireyi hem de toplumsal hayatı tehdit eden önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Kumar bağımlılığı da bu bağımlılık türleri gibi hem bireye hem de toplumsal hayata zarar verebilmektedir. Diğer yandan kumar bağımlılığının yol açtığı olumsuzluklara karşın dünyanın pek çok ülkesinde kumarhaneler yasal olarak çalıştırılmakta ve bunun yanında online kumar oyunları faaliyette bulunmaktadır. Bu nedenle dünyanın pek çok ülkesinde bireyler, kumar oyunlarına rahatlıkla ulaşabilmektedir. Bu açıdan çeşitli kuruluşlar tarafından kumar bağımlılığını konu alan kamu spotları hazırlanmakta ve bu kamu spotları yoluyla kumarın birey ve toplum üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin farkındalık meydana getirilmeye çalışılmaktadır.

Çalışmada kumar bağımlılığının yol açtığı olumsuz etkilere ilişkin hazırlanan kamu spotlarında hangi temel mesajların kullanıldığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan konuya ilişkin ulaşılan kamu spotları, Roman Jakobson'un İletişim İşlevleri üzerinden incelenmiştir. Çalışmadaki bulgular üzerinden şu soruların yanıtlanmasına çalışılmıştır:

- Kumar bağımlılığına yönelik kamu spotlarında hangi göstergeler ön plana çıkarılmıştır?

- Kumar bağımlılığına yönelik kamu spotlarında hangi duygu çekiciliğinden/çekiciliklerinden yararlanılmıştır?

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Çalışma, kumar bağımlılığının önlenmesi amacıyla hazırlanan kamu spotlarındaki mesajlara ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Bu açıdan çalışmanın, bağımlılık ve reklamcılık üzerine çalışan araştırmacıların yararlanabileceği bir kaynak olması hedeflenmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

Bağımlılık yapan davranış, uyuşturucu alarak veya belirli faaliyetler gerçekleştirilmesi yoluyla bireyin kendi ruhsal durumunu yapay olarak değiştirerek gerçek hayattan kaçma girişimidir (Krivoschekov ve Lushnikov, 2011: 509). Sigara, uyuşturucu, alkol gibi belirli bir tüketim sonucunda çeşitli bağımlılık türleri insanların sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve hatta ölümlerine yol açabilmektedir. Bunun yanında somut bir tüketim olmadan belirli eylemlerde bulunarak gerçekleşen bağımlılık türleri de insanların hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Kumar bağımlılığı da bu bağımlılık türleri içerisinde yer almaktadır. Kumar bağımlılığı, tedavi gerektiren bağımlılıkla ilişkili bir bozukluk olarak sınıflandırılmaktadır (Jin, 2015: 190). Kumar sorunu, akıl sağlığı, mali durum ve aile dahil olmak üzere kumar oynayan bireyin yaşamının birçok alanını etkileyen önemli bir halk sağlığı sorunudur (Kourgiantakis vd., 2013: 353). Kumar bağımlısı bireyin, bağımlılığını yenememesi hem bireyin kendisi hem de çevresi için olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Kumar bağımlılığıyla bireyin kumara ayırdığı zamanın ve paranın kontrolünden çıkması problemlili kumar oynama adı verilen durumun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Problemlili kumar oynama, zararlı olumsuz sonuçlara veya bırakma arzusuna rağmen kumar oynama dürtüsüdür. Kumar oynama sorunu genellikle oyuncunun davranışından ziyade oyuncunun mu yoksa başkalarının mı zarar gördüğü ile tanımlanmaktadır. Oyuncu belirli kriterleri karşılıyorsa, ciddi kumar oynama sorunu klinik patolojik kumar olarak teşhis edilebilmektedir (Jazaeri ve Habil, 2012: 6). Kumar ve oyun bozukluğu gibi davranışsal bağımlılıklar, politika yapıcılar ve sağlık hizmeti sağlayıcıları için önemli halk sağlığı sorunlarıdır (Richard vd., 2020: 497). Bu bozukluğun önlenmesinde kumar bağımlısı bireyin kumara ne amaçla yöneldiğinin ve

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

kumar bağımlılığından neden kurtulamadığının tespit edilmesi önem taşıyabilmektedir.

Pek çok insan, stresini ve can sıkıntısını gidermek için kumar oynamaktadır. Bunun dışında pek çok birey de kumar oynayarak kısa zamanda büyük miktarda para elde etmeyi planlayabilmektedir. Kumar oynayan kişi, kayıplarını karşılamak veya aktiviteden aynı düzeyde duygusal takviye almak için giderek daha büyük miktarlarda bahse girmek zorunda kaldığından, kumar oynama davranışı stresi, kaygıyı ve depresyonu arttırabilmektedir (Coman vd., 1997: 237). Bunun dışında kazanma amacıyla kumar oynayan pek çok birey elindeki parayı da kumarda kaybedebilmektedir. Bu açıdan kumar bağımlılığı bireyleri ekonomik olarak da olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle kumar sorunlarının yükü, yoksulluk yaşayan insanlar arasında daha güçlü hissedilmektedir (Hahmann vd., 2021: 183). Kumar bağımlısı bireyler, kumar nedeniyle birikimlerini, evlerini ve hatta iş yerlerini kaybedebilmektedir. Bu aşamada kumar, stresli bir bireyi daha stresli hale getirebilirken, aynı zamanda maddi olarak da yıkıma uğratabilmektedir.

Kumar bağımlılığı, sağlığı ve ekonomisinin dışında bireyin toplumda damgalanmasına da yol açabilmektedir. Nitekim kumar sorunları yaşayan bireyler, psikolojik sağlıklarını, yardım aramalarını, tedavilerini ve iyileşmelerini potansiyel olarak tehlikeye atabilecek, kamusal damgalamaya maruz kalabilmektedir (Hing vd., 2014: 76). Böylece kumar bağımlısı bireyler, komşuları, arkadaşları akrabaları ve hatta ailesi tarafından dışlanabilmektedir.

Teknoloji, kumarın önemli bir boyutu haline gelmiştir (Korn, 2000: 63). Özellikle online kumar oyunları, gençler için önemli bir tehlike oluşturabilmektedir. Gençler, dijital ve sosyal medya aracılığıyla etkileşimli simüle edilmiş kumar faaliyetlerine ve promosyonlarına giderek daha fazla maruz kalmaktadır (King ve Delfabbro, 2016: 198). Bu aşamada bireyin genç yaşlarda kumar alışkanlığı elde etmesini engellemek ve kumar bağımlısı bireylerin kumardan uzaklaşmasını sağlamaya çalışmak amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılabilmektedir. Nitekim kumar, modern toplumlarda belirli düzenlemelere tabi tutulmaktadır. Bununla birlikte,

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

kumarın özel olarak düzenlenme şekli, ülkeler ve yargı bölgeleri arasında önemli ölçüde farklılık göstermektedir (Binde, 2014: 193). Bu düzenlemeler kumarın bir ülkede belli bir kısıtlamaya maruz kalmasından tamamen yasaklanmasına kadar değişebilmektedir. Diğer yandan resmî kurumların kumar bağımlılığına karşı aldığı önlemlerin dışında aynı zamanda pek çok kuruluş da bireyleri kumar bağımlılığına yönelik bilinçlendirici kamu spotu hazırlamaktadır.

Kumar bağımlılığını çeşitli konu başlıkları altında inceleyen akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda: Brown (1987), kumar bağımlılıklarının yönetiminde klasik ve edimsel paradigmaları; Coventry ve Brown (1993), heyecan arayışı ve kumar bağımlılıklarını; Erkkilä (2003), kumar bağımlılığı tedavisinde müzik terapi yöntemlerini; Harvey (2008), özyönetim ve kumar bağımlılığının tedavisini; Ryu vd. (2012), gençlik dönemi kumar bağımlılığının özelliklerini; Chóliz (2016), yasallaştırmanın çevrimiçi kumar bağımlılığındaki artışa etkisini; Trivedi ve Teichert (2018), çevrimiçi kumar bağımlılığında tutumlar, inançlar ve dürtüselliği; Choi vd. (2021), çocukluğunda aile içi şiddet yaşamış yetişkinlerde kumar bağımlılığını ve Fino vd. (2021), COVID-19 salgını sırasında halkın Twitter'da kumar bağımlılığı algısını ele almıştır. Ayrıca kumar oynama üzerine Lamberton ve Oei (1997), yetişkinlerde kumar oynama problemini; Dickson vd. (2002), gençlerde kumar problemlerinin önlenmesini; Raylu ve Oei (2004), kültürün kumar oynamadaki rolü ve kumar problemini; Kalischuk vd. (2006), kumar oynama problemini ve aileler üzerindeki etkisini; Holdsworth vd. (2012), kadınların kumar problemini; Wynn vd. (2014), kumar probleminin tedavisini; Calado ve Griffiths (2016), dünya çapında kumar problemini; Dowling vd. (2017), kumar problemi için erken risk ve koruyucu faktörleri; Kryszajtyś vd. (2018), ergenler arasında kumar ve suçlu davranışlarını ve Hahmann vd. (2021), yoksulluk bağlamında kumar problemini incelemiştir.

Son yıllarda ulusal alanda kumar bağımlılığı üzerine çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda: Çakmak ve Tamam (2018), kumar bağımlılığının tanı ve tedavi gibi sağlık boyutunu; Karaaziz vd. (2019), bireylerin kumar oynama nedenlerini; Geniş ve Aksu (2020), Faraji ve Dağ (2022), intihar girişimi ve kumar bağımlılığını; Buran (2021), kumar oynama bozukluğuna ilişkin

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

bilişsel davranışçı terapiyi; Altıntaş vd. (2022), kumar oynama bozukluğu tanısı olan ve olmayan bireylerde Problemlili Kumar Oynama Şiddet Endeksi'nin psikometrik özelliklerini; İncekara ve Taş (2022), yetişkin bireylerde kumar bağımlılığıyla alakalı sosyodemografik değişkenleri; Uygur (2022), sosyodemografik etkenler ve davranışsal inhibisyon-aktivasyon sistemleriyle kumar oynama bozukluğunun ilişkisini ve Altıntaş vd. (2023), kumar bağımlısı bireyler, aile ilişkileri, psikopatoloji ve sağlık kontrollerinin bilişsel çarpıtmalarını incelenmiştir.

Çalışmada konuya ilişkin ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar incelendiğinde kumar bağımlılığının davranışsal bir bağımlılık haline geldiği ve önemli bir halk sağlığı sorunu olmasını araştırmacıların temel bir problem olarak ele aldığı görülmektedir. Ayrıca akademik çalışmalar incelendiğinde kumar bağımlılığının sağlık boyutuna yönelik zengin bir literatürün oluşturulduğu tespit edilmektedir. Buna karşılık akademik literatürde kumar bağımlılığının engellenmesine yönelik gerçekleştirilen reklam kampanyaları üzerine bir boşluğun olduğu ortaya çıkmaktadır. Çalışmada konuya ilişkin kamu spotları incelenerek, literatürdeki bu boşluğun bir ölçüde giderilmesine çalışılmıştır.

2. Yöntem

Çalışma kapsamında kumar konulu 117 çalışmaya ulaşılmıştır (Adevee, 2023). Ulaşılan çalışmalar içerisinden amaçlı örneklem metodu kullanılarak, doğrudan kumar bağımlılığını konu alan 8 kamu spotu, çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Araştırma Adevee sitesinde yer alan ve kumar bağımlılığı konusunu kapsayan 8 kamu spotu ile sınırlıdır. Çalışmanın örnekleme belirlenirken kamu spotlarının, son 20 yıl içerisinde hazırlanmış olmasına, hazırlayan kuruluşların, hazırlayan reklam ajanslarının ve yayın yıllarının belli olmasına dikkat edilmiş ve benzer olan kamu spotları da elenerek geriye kalan kumar bağımlılığına yönelik 8 kamu spotu örneklem olarak belirlenmiştir. Kamu spotlarındaki göstergeler analiz edileceğinden çalışmada fenomenoloji (olgu bilim) deseni kullanılmıştır. Göstergelerin analizinde yöntem olarak Ferdinand de Saussure, Charles Sanders Peirce ve Louis Hjelmslev gibi farklı uzmanların modelleri değerlendirilmiştir. Bu

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

değerlendirme sonucunda çalışmada kamu spotlarındaki göstergelerin Saussure, Peirce ve Hjelmslev'in analizlerinden daha kapsamlı bir boyutta ele alınacağı düşünülen, üstdil, ilişki, şiirsel, duygusal, gönderimsel ve çağrı olmak üzere altı işlevden meydana gelen Roman Jakobson'un İletişim İşlevleri'nden yararlanılması kararlaştırılmıştır. Jakobson'un modelindeki kavramlar özetle şu şekilde açıklanabilir: üstdil işlevi, iletişim sürecindeki göstergeleri; ilişki işlevi, eylemi; şiirsel işlev, göstergelerin kullanımını; duygusal işlev, kaynağın içinde bulunduğu duyguyu; gönderimsel işlev, mesajın içeriğini ve çağrı işlevi, alıcı üzerinde amaçlanan değişimi kapsamaktadır (Baytimur ve Darı, 2022: 505). Farklı çalışmalarda gönderimsel işlev "bağlam", duygusal işlev "gönderen", şiirsel işlev "yazınsal", ilişki işlevi "bağlantı", üstdilsel işlev "düzgü" ve çağrı işlevi "dinleyici" olarak da ifade edilmektedir (Türk vd., 2021: 166).

Şekil 1. Jakobson'un İletişimin Altı İşlevi

Kaynak: (Fiske, 2017: 116)

Çalışmada kumar bağımlılığı konulu kamu spotlarındaki göstergeler sırasıyla üstdil, ilişki, şiirsel, duygusal, gönderimsel ve çağrı işlevleri üzerinden kapsamlı bir şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır.

3. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında kumar bağımlılığı konulu sekiz kamu spotunun bulgularına yer verilmiştir.

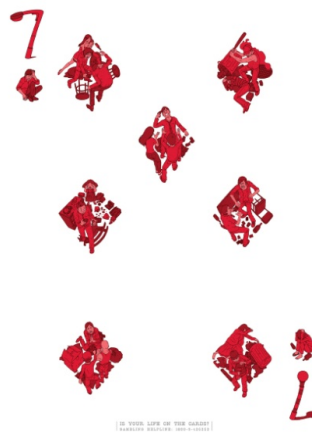
3.1. Kumar Bağımlılığı Konulu Birinci Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu birinci kamu spotu, 2007 yılında Singapur'da Ulusal Kumar Problemi Konseyi (National Council on Problem Gambling) için McCann-

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Erickson reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunun altında “Hayatın kartların üstünde mi?” yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda iskambil kâğıdı karo yedilisi bulunmaktadır. İskambil kâğıdındaki karolar, yanlarında bir kadın bulunan ve kavga etmekte olan iki erkek ve sopayla bir kişiye saldıran bir erkek şeklinde çeşitli şiddet görüntülerinden oluşmaktadır.

Görsel 1. Kumar Bağımlılığı Konulu Birinci Kamu Spotu

Kaynak: (Adeevce, 2007)

Tablo 1. Kumar Bağımlılığı Konulu Birinci Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	İskambil kâğıdı, kumar; karolardaki şiddet, kumar oynayan kişi ve çevresi
İlişki İşlevi	Kumar ve şiddet
Şiirsel İşlev	Şiddet görsellerinin karolar şeklinde sunumu
Duygusal İşlev	Şiddet vurgusundan dolayı kumar karşıtı tutum
Gönderimsel İşlev	Korku çekiciliği
Çağrı İşlevi	İnsanların kumardan uzak durması

Üstdil işlevinde kamu spotlarındaki yazılı göstergelerden iskambil kâğıdının kumar oynamanın sinekdoşu olarak kullanıldığı, iskambil kâğıdındaki karolardaki şiddet görüntülerinin de “Hayatın kartların üstünde mi?” yazısı üzerinden kumar oynayan kişi ve çevresini temsil ettiği anlaşılmaktadır. Nitekim yazıda “hayat” kelimesi üzerinden bireyin ailesinin vurgulandığı algısı oluşmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve şiddet arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda kumar ve şiddet arasındaki ilişkiye insanların dikkatini çekmek için karolar,

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

yanlarında bir kadın bulunan ve kavga etmekte olan iki erkek ve sopayla bir kişiye saldıran bir erkek şeklindeki çeşitli şiddet görüntülerinden oluşturulmuştur. Bu şekilde kumar ve şiddet arasında bir özdeşleştirmeye yol açılmıştır. Duygusal işlevde kamu spotunda şiddet vurgusundan dolayı kumar karşıtı bir tutum sergilenmektedir. Gönderimsel işlevde kamu spotunda doğrudan şiddet görselleri üzerinden kumarın toplumsal düzeni olumsuz etkileyebildiği vurgulanarak korku çekiciliği meydana getirilmektedir. Çağrı işlevinde kamu spotunda toplumda kumara yönelik korku duygusu oluşturulmakta ve insanların kumardan uzak durmasına çalışılmaktadır.

3.2. Kumar Bağımlılığı Konulu İkinci Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu ikinci kamu spotu, 2008 yılında Finlandiya'da Ray/Finlandiya'nın Kumar Makinesi Derneği (Raha-automaattiyhdistys) tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunun üst kısmında "Oyunlar, kumar oynamayanlar için iyidir" yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda kral kıyafeti içerisindeki bir kişi, yaşlı bir kişinin tekerlekli sandalyesini merdivenlerden yukarı doğru çekmektedir.

Görsel 2. Kumar Bağımlılığı Konulu İkinci Kamu Spotu

Kaynak: (Adeevce, 2008)

Tablo 2. Kumar Bağımlılığı Konulu İkinci Kamu Spotu

Üstdil işlevi	Kral giysili kişi, kumar; tekerlekli sandalyedeki yaşlı kişi, kumar oynamayan birey
İlişki işlevi	Kumar oynamama ve huzur
Şiirsel işlev	Kral giysili kişinin tekerlekli sandalyedeki kişiyi çekmesi

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Duygusal İşlev	Huzur vurgusu üzerinden kumar karşıtı tutum
Gönderimsel İşlev	Mizah çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireylerin kumar oynamaması

Üstdil işlevinde kamu spotundaki yazılı göstergelerden kral giysili kişinin, iskambil kâğıdındaki kralı temsil ettiği anlaşılmaktadır. Bu açıdan kral giysili kişi, kamu spotunda kumarın metonimi olarak kullanılmaktadır. Yine kamu spotundaki yazılı göstergelerden, tekerlekli sandalyedeki yaşlı kişinin ise kumar oynamayan birey olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü kamu spotundaki “kumar oynamayanlar” yazısı üzerinden kumar oynayanlar ve oynamayanlara ilişkin mesaj verildiği sonucuna ulaşılmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar oynamama ve huzur arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda kumar, kral giysili bir kişi üzerinden temsil edilerek somutlaştırılmakta ve kral giysili kişinin tekerlekli sandalyedeki bir kişiyi çekmesiyle de kumarın, kumar oynamayan bir kişinin hayatını olumsuz etkilemediği aktarılmaktadır. Duygusal işlevde kamu spotunda huzur vurgusu üzerinden kumar karşıtı bir tutum sergilenmektedir. Gönderimsel işlevde kamu spotunda fiktif bir anlatım kullanılmakta kumar oynamayan bireyin kumardan çekinmemesi gerektiği mesajı mizah çekiciliği tekniğinden yararlanılarak anlatılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda bireylerin huzurlu bir yaşam sürdürmesi için kumar oynamaması teşvik edilmektedir.

3.3. Kumar Bağımlılığı Konulu Üçüncü Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu üçüncü kamu spotu, 2009 yılında Brezilya'da Adsız Kumarbazlar Brezilya (Gamblers Anonymous Brazil) için Agência3 reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunun altında “Ne kadar çok oynarsan, o kadar çok kaybedersin” yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda iskambil kâğıtlarından meydana gelen bir eve yer verilmektedir.

Görsel 3. Kumar Bağımlılığı Konulu Üçüncü Kamu Spotu

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Kaynak: (Adeevce, 2009)

Tablo 3. Kumar Bağımlılığı Konulu Üçüncü Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	İskambil kâğıtları, kumar; iskambil kâğıtlarından meydana gelen ev, kumar oynayan kişinin evi
İlişki İşlevi	Kumar ve maddiyat
Şiirsel İşlev	İskambil kâğıtlarından ev
Duygusal İşlev	Maddi kayıp vurgusu üzerinden kumar karşıtı söylem
Gönderimsel İşlev	Korku çekiciliği
Çağrı İşlevi	İnsanların kumardan uzak durması

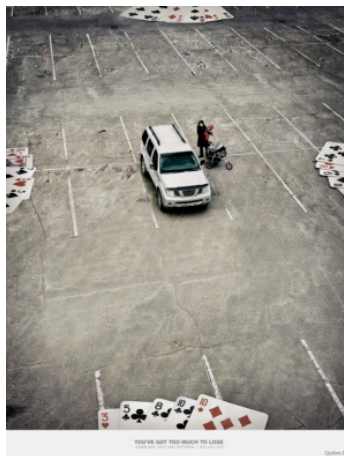
Üstdil işlevinde kamu spotundaki yazılı göstergelerden iskambil kâğıtlarının kumar oynamanın sinekdoşu olarak kullanıldığı, iskambil kâğıtlarından meydana gelen evin ise kumar oynayan kişinin evini temsil ettiği anlaşılmaktadır. Çünkü “Ne kadar çok oynarsan, o kadar çok kaybedersin” yazısıyla kumar oynandığı vurgulanmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve maddiyat arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda kumar oynayan kişinin evinin iskambil kâğıtlarından yapılmış bir ev olarak sunulmasıyla kumar oynayan bir kişinin evini tıpkı iskambil kâğıtlarından bir evin yıkılması gibi kolaylıkla kaybedebileceğine yönelik algı oluşturulmaktadır. Duygusal işlevde kamu spotunda maddi kayıp vurgusu üzerinden kumar karşıtı bir söylem ön plana çıkarılmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda kumarın insanların birikimlerini kolaylıkla kaybetmelerine yol açacağı aktararak korku çekiciliğinden yararlanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda kumar oynayarak birikimlerini kaybedebilecekleri korkusu üzerinden insanların kumardan uzak durmasına çalışılmaktadır.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

3.4. Kumar Bağımlılığı Konulu Dördüncü Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu dördüncü kamu spotunda, 2010 yılında Kanada'nın Quebec Eyaleti'nde Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Ministère de la Santé et des Services sociaux) için Lg2 reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunda "Kaybedecek çok şeyin var" yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda etrafında devasa boyutta iskambil kâğıtları bulunan bir araba, bir kadın ve bir bebeğe yer verilmektedir.

Görsel 4. Kumar Bağımlılığı Konulu Dördüncü Kamu Spotu

Kaynak: (Adevee, 2010a)

Tablo 4. Kumar Bağımlılığı Konulu Dördüncü Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	İskambil kâğıtları, kumar; kadın ve bebek, kumar oynayan kişinin ailesi
İlişki İşlevi	Kumar ve aile
Şiirsel İşlev	Devasa boyutta iskambil kâğıtlarının ortasında kadın ve bebeğin bulunması
Duygusal İşlev	Aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı
Gönderimsel İşlev	Hüzün çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireyin kumardan uzak durması

Üstdil işlevinde kamu spotunda yazılı göstergelerden iskambil kâğıtlarının kumar oynamanın sinekdoşu, kadının, kumar oynayan kişinin eşi ve bebeğin, kumar oynayan kişinin bebeği olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü "Kaybedecek çok şeyin var" yazısı üzerinden kumar oynayan kişinin ailesinin vurgulandığı algısı oluşmaktadır.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve aile arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda kadın ve bebeğe devasa boyutta iskambil kağıtlarının ortasında yer verilmesiyle, kumar oynayan kişinin aslında kumar masasında yalnızca parasını değil ailesini de kaybedebileceği algısı oluşturulmaktadır. Duygusal işlevde kamu spotunda aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı vurgulanmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda kumar oynayan bireyin ailesinin sanki bir kumar masasında olduğu izlenimi meydana getirilmektedir. Bu şekilde kamu spotunda doğrudan kumar oynayan bireyin, ailesinin hayatını kumarla birlikte olumsuz etkileyebileceği aktarılarak hüznün çekiciliğinden yararlanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda bireyin kumar oynayarak ailesinin yaşamını olumsuz etkileyebileceği mesajı üzerinden bireyin kumardan uzak durmasına çalışılmaktadır.

3.5. Kumar Bağımlılığı Konulu Beşinci Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu beşinci kamu spotu, 2010 yılında İtalya'da Sorumlu Oyun Sisal Sport (Italia Società a Responsabilità Limitata) için Grey reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunda "Fazla zorlamazsan oynamak eğlencelidir. Her oyunun kendi kuralları vardır. Ama herkes için bir tane var: ne zaman duracağını bilmek. İlerisinde artık eğlenceli değil. Aşırılıklar her şeyi mahvedebilir, en masum ve güvenli oyunları bile" yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda bilardo oynayan iki erkeğe yer verilmektedir. Kamu spotundaki erkeklerden biri, elindeki bilardo sopasıyla devasa boyutta bir bilardo topunu hedef almaktadır.

Görsel 5. Kumar Bağımlılığı Konulu Beşinci Kamu Spotu

Kaynak: (Adeevee, 2010b)

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Tablo 5. Kumar Bağımlılığı Konulu Beşinci Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	Bilardo topunu hedef alan kişi, oyuna aşırı zaman ayıran kişi
İlişki İşlevi	Kumar, aşırılık ve eğlence
Şiirsel İşlev	Devasa boyutta bir bilardo topu
Duygusal İşlev	Kumar bağımlılığına yönelik karşıtlık
Gönderimsel İşlev	Mizah çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireyin kumarı bilinçli oynaması

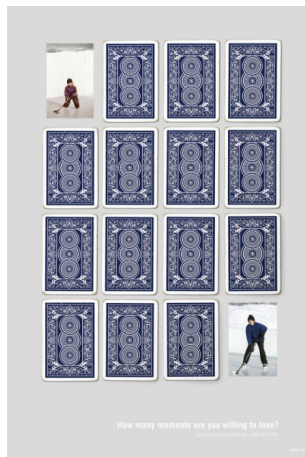
Üstdil işlevinde kamu spotunda yazılı göstergelerden bilardo topunu hedef alan kişinin, oyuna aşırı zaman ayıran bir kişiyi temsil ettiği anlaşılmaktadır. Çünkü “Aşırılıklar her şeyi mahvedebilir, en masum ve güvenli oyunları bile” yazısıyla oyuna fazla zaman ayrıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar, aşırılık ve eğlence arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda devasa boyutta bir bilardo topuna yer verilerek, kumara aşırı zaman ayırmanın eğlence olmayacağı algısı meydana getirilmektedir. Duygusal işlevde kamu spotunda kumar bağımlılığına yönelik karşıtlık aktarılmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda devasa bir bilardo topu kullanılarak mizah çekiciliğinden yararlanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda dolaylı olarak aşırı kumar oynamanın eğlenceli bir eylem olmadığı aktarılarak bireyin kumarı bilinçli oynaması teşvik edilmektedir.

3.6. Kumar Bağımlılığı Konulu Altıncı Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu altıncı kamu spotu, 2012 yılında Kanada'nın Quebec Eyaleti'nde Sağlık Bakanlığı (Ministère de la Santé) için Lg2 reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunda “Ne kadar anı kaybetmeye razısın?” yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda buz hokeyi oynayan küçük bir çocuk ve buz hokeyi oynayan bir gencin ayrı olarak fotoğraflarına yer verilmektedir. Bu fotoğrafların arasında ise 14 tane ters çevrilmiş iskambil kâğıdı bulunmaktadır.

Görsel 6. Kumar Bağımlılığı Konulu Altıncı Kamu Spotu

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Kaynak: (Adeevce, 2012)

Tablo 6. Kumar Bağımlılığı Konulu Altıncı Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	İskambil kâğıtları, kumar; erkek, kumar oynayan kişinin oğlu
İlişki İşlevi	Kumar ve aile
Şiirsel İşlev	On dört ters çevrilmiş iskambil kâğıdı ve iki fotoğraf
Duygusal İşlev	Aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı
Gönderimsel İşlev	Hüzün çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireyin kumar oynamaya ayırdığı zamanı ailesine ayırması

Üstdil işlevinde kamu spotunda yazılı göstergelerden iskambil kâğıtlarının, kumar oynamanın sinekdoşu, fotoğrafların da kumar oynayan bir kişinin oğlunun iki farklı dönemde çekilmiş fotoğraflarının olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü “Ne kadar anı kaybetmeye razısın?” yazısıyla kumar oynayan bireyin yakını (muhtemelen oğlu) olduğu algısı meydana gelmektedir. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve aile arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda fotoğraflar arasında yer verilen on dört ters çevrilmiş iskambil kâğıdı ve iki fotoğrafın her biri kumar oynayan kişinin oğlunun yaşamının bir yılını temsil etmektedir. İki fotoğraf arasındaki on dört ters çevrilmiş iskambil kâğıdı, kişinin kumar oynadığı ve bu süre zarfında oğluyla vakit geçiremediği on dört yıldır. Kumar kâğıtlarının ters çevrilmesiyle kumarın bir baba ya da annenin, on dört yıl oğluyla yakından ilgilenmesini engellediği algısını meydana getirmektedir. Duygusal işlevde kamu spotunda aile kavramı

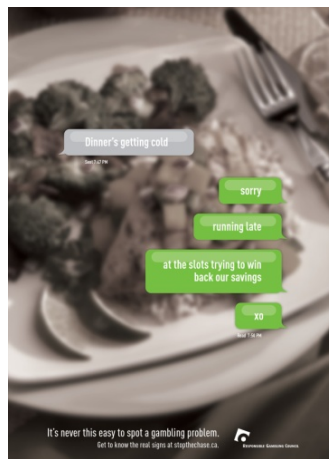
GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

üzerinden kumar karşıtlığı vurgulanmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda kumar bağımlısı bireyin kumar oynayıp oynamama kararı alarak kumar ve ailesi arasında bir seçim yaptığı mesajı üzerinden hüznün çekiciliği kullanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda kumarın insanların zamanını aldığı vurgusu üzerinden bireyin kumar oynamaya ayırdığı zamanı ailesine ayırması teşvik edilmektedir.

3.7. Kumar Bağımlılığı Konulu Yedinci Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu yedinci kamu spotu, 2013 yılında Kanada'da Sorumlu Kumar Konseyi (Responsible Gambling Council) için Red Lion reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunda bir sofranın görüntüsü üzerinde bir WhatsApp yazışması bulunmaktadır. Yazışmada bir tarafta "Yemek soğuyor" yazarken diğer tarafta sırasıyla "Üzgünüm", "Gecikeceğim" "Kumar makinelerinden birikimlerimizi geri almayı deniyorum" ve "Öpüldün" yazıları yer almaktadır. Kamu spotunun altında da "Kumar problemini tespit etmek hiç bu kadar kolay olmamıştı" yazısı bulunmaktadır.

Görsel 7. Kumar Bağımlılığı Konulu Yedinci Kamu Spotu

Kaynak: (Adeevee, 2013)

Tablo 7. Kumar Bağımlılığı Konulu Yedinci Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	WhatsApp yazışmaları, kumar oynayan kişinin yakınıyla yazışması
İlişki İşlevi	Kumar ve aile

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Şiirsel İşlev	WhatsApp yazışmalarının arka planı olarak sofraya
Duygusal İşlev	Aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı
Gönderimsel İşlev	Hüzün çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireylerin kumardan uzak durması

Üstdil işlevinde kamu spotunda “Kumar makinelerinden birikimlerimizi geri almayı deniyorum” yazısıyla WhatsApp yazışmalarının kumar oynayan bir kişi ve yakını arasındaki bir diyalog olduğu anlaşılmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve aile arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda WhatsApp yazışmalarının arka planı olarak sofraya görselinin bulunması kumar oynayan kişinin yakınının ya da yakınlarının yemek masasında kumar oynayan kişiyi beklediği mesajını vermektedir. Duygusal işlevde kamu spotunda aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı vurgulanmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda kumar oynayan bireyin sofrada ailesi tarafından beklendiği aktarılarak hüznün çekiciliğinden yararlanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda bireyin kumar oynayarak ailesinden uzaklaştığı vurgusu üzerinden kumara yönelik olumsuz algı meydana getirilmekte ve bu şekilde bireylerin kumardan uzak durmasına çalışılmaktadır.

3.8. Kumar Bağımlılığı Konulu Sekizinci Kamu Spotu

Kumar bağımlılığı konulu sekizinci kamu spotu, 2016 yılında Tayland’da Thai Health Kumarı Durdur Projesi (Thai Health Stop Gambling Project) için Chuo Senko Advertising reklam ajansı tarafından hazırlanmıştır. Kamu spotunda “Risk alan sadece siz değil” yazısı bulunmaktadır. Kamu spotunda bir kumar masası üzerinde devasa boyutta bir el tarafından tutulan ağlamakta olan hamile bir kadın yer almaktadır.

Görsel 8. Kumar Bağımlılığı Konulu Sekizinci Kamu Spotu

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Kaynak: (Adeevce, 2016)

Tablo 8. Kumar Bağımlılığı Konulu Sekizinci Kamu Spotu

Üstdil İşlevi	Devasa el, kumar oynayan kişi; hamile kadın, kumar oynayan kişinin yakını
İlişki İşlevi	Kumar ve aile
Şiirsel İşlev	Kumar oynayan kişinin yakınının kumar masasının üzerinde bulunması
Duygusal İşlev	Aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı
Gönderimsel İşlev	Hüzün çekiciliği
Çağrı İşlevi	Bireyin kumardan uzak durması

Üstdil işlevinde kamu spotunda yazılı göstergelerden devasa elin kumar oynayan kişinin elini temsil ettiği, hamile kadının da kumar oynayan kişinin yakını olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü “Risk alan sadece siz değil” yazısıyla kumar oynayan kişinin yakınlarının vurgulandığı sonucuna ulaşılmaktadır. İlişki işlevinde kamu spotunda kumar ve aile arasında bağlantı kurulmaktadır. Şiirsel işlevde kamu spotunda kumar oynayan kişinin yakınının kumar masasının üzerinde bulunmasıyla kumar oynayan kişinin kumar yüzünden ailesini olumsuz yönde etkileyebildiği mesajı verilmektedir. Duygusal işlevde kamu spotunda aile kavramı üzerinden kumar karşıtlığı vurgulanmaktadır. Gönderimsel işlevde kamu spotunda ağlamakta olan hamile bir kadının kumar masasında olmasıyla hüznün çekiciliğinden yararlanılmaktadır. Çağrı işlevinde kamu spotunda kumarın yalnızca kumar oynayan bireyi değil aynı zamanda ailesini de olumsuz etkileyebileceği mesajı üzerinden bireyin kumardan uzak durmasına çalışılmaktadır.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

SONUÇ

Çalışma kapsamında ele alınan kumar bağımlılığı konulu kamu spotlarında ağırlıklı olarak kumar oynama eyleminin sinekdoş olarak kullanılan iskambil kâğıtları üzerinden yansıtıldığı ve kamu spotlarında genel olarak kumar bağımlısı bireylerin maruz kalabileceği sorunlar üzerinde durulduğu tespit edilmiştir. Bu olumsuzluklarla kumar oynama eylemi arasında ilişki kurularak, insanlar üzerinde kumara yönelik olumsuz bir algı meydana getirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada incelenen kamu spotlarında hüznün, korku ve mizah çekiciliği tekniklerinden yararlanarak insanların kumardan uzak durmalarına çalışıldığı ortaya çıkarılmıştır. Özellikle incelenen kamu spotlarında ağırlıklı olarak hüznün çekiciliği tekniğinden yararlanıldığı, bu çekicilik kapsamında da kumar bağımlısı bireylerin ailelerinin ön plana çıkarıldığı tespit edilmiştir. Shead vd. (2010) tarafından yapılan çalışmada da aile vurgusu yapılarak özellikle çocukların ve ergenlerin kumar bağımlılıklarının önüne geçmek için ünlü kişilerin yer aldığı kamu spotlarının etkili olabileceği ifade edilmiştir. İnci vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada ise kamu spotlarının kullanılacağı bir kampanya tasarlanmadan önce hedef kitle hakkında mümkün olduğunca çok şey keşfetmek için öncelikle onların tutum ve davranışlarının araştırılması ve bu araştırmanın sonuçlarına göre kampanya hedeflerinin belirlenmesi, stratejiler oluşturulması ve kamu spotlarındaki mesajların kitleye uygun hale getirilmesi önerilmiştir.

Kumar bağımlılığını konu alan kamu spotlarında kumar bağımlısı bir bireyin ailesinin kumardan ne yönde zarar gördüğünün aile üyelerinin kumar masasında sunularak ve kumara fazla zaman ayıran bireyin ailesinden uzaklaştığının iskambil kâğıtlarına vurgu yapılarak aktarılmasının hüznün çekiciliği oluşturulması açısından başarılı olabileceği ileri sürülebilir. Nitekim bu şekilde kamu spotlarında kumar ve aile arasında bağlantılı kurulabilmekte ve kumarın bireylerin yakınlarıyla ilişkilerini ne yönde etkilediği doğrudan aktarılabilir. Yine incelenen kamu spotlarının birinde bireylerin kumarla maruz kalabilecekleri maddi kaybın iskambil kâğıtlarından oluşturulmuş bir ev üzerinden sunumunun başarılı bir korku çekiciliği tekniği olduğu söylenebilir. Burada da kumar bağımlısı birey, hem iskambil kâğıtları üzerinden kumarla doğrudan çağrışım yapabilmekte hem de evini tıpkı iskambil kâğıtlarının

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

dağılması gibi bir anda kaybedebileceğiyle de yüzleşebilmektedir. Bunun yanında konuya ilişkin kamu spotlarında kumar bağımlısı bireylerin yaşayacağı sorunlara odaklanmanın yanında kumar bağımlısı bireylerin kumardan uzak durması durumunda yaşamlarının olumlu yönde nasıl değişebileceğine yönelik de mesaj verilebilir. Bu şekilde kamu spotlarında kumar bağımlısı bireylerin kumarı bırakmasına yönelik olumlu açıdan da nedenler ortaya konulabilir. Ayrıca kumar bağımlılığını konu alan kamu spotlarında bireyin kumar bağımlılığı nedeniyle maruz kalabileceği sağlık sorunlarını yansıtan göstergelerin kullanılmasının da bireyin kumardan uzak durmasını sağlayabileceği söylenebilir. Diğer yandan konuya ilişkin kamu spotlarında korku çekiciliği tekniği bağlamında maddi kaybın dışında kumar bağımlısı bireylerin toplumda damgalanmasını ve dışlanmasını konu alan görsel ve yazılı göstergelerden yararlanılabilir. Böylece bu kamu spotlarında kumar bağımlılığına yönelik farklı açıdan bir korku unsurunun sunumu ortaya konulabilir.

Ayrıca kamu spotları veya reklamlar aracılığıyla verilen bilinçlendirme mesajlarıyla bireylerin zihinlerinde yeni ihtiyaçlar inşa edilebilmekte veya daha önce akıllarına gelmeyen konulara kaynaklık edilebilmektedir (Aslan ve Demirel, 2017: 234). Bu minvalde bireylerin kumar bağımlılığı ile ilgili kamu spotlarına maruz kalmasının bireylerde ters bir paradoksal etki oluşturup oluşturmayacağı da ayrı bir çalışma konusu olabilir.

Çalışmada kumar bağımlılığını konu alan kamu spotlarında kumar bağımlılığının önlenmesinde kamu spotlarındaki göstergeler ve duygu çekiciliklerinin rolü ele alınmıştır. Gelecek çalışmalarda ise kumar bağımlılığını konu alan kamu spotlarının kumar bağımlısı bireyler üzerindeki etkisinin incelenmesi önerebilir.

KAYNAKÇA

ADEEVVEE (2007). Kumar Bağımlılığı Konulu Birinci Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2007/05/national-council-on-problem-gambling-joker-diamond-ace-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

ADEEVEE (2008). Kumar Bağımlılığı Konulu İkinci Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2008/04/ray-finnish-slot-machine-association-gambling-for-charity-the-king-the-old-man-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2009). Kumar Bağımlılığı Konulu Üçüncü Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2009/05/gamblers-anonymous-brazil-gambling-awareness-message-house-car-outdoor/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2010a). Kumar Bağımlılığı Konulu Dördüncü Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2010/03/ministere-de-la-sante-et-des-services-sociaux-du-quebec-gambling-awareness-parking-outdoor/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2010b). Kumar Bağımlılığı Konulu Beşinci Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2010/10/sisal-gambling-responsibility-hopscotch-rubber-duck-billiard-daisy-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2012). Kumar Bağımlılığı Konulu Altıncı Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2012/03/quebec-health-ministry-excessive-gambling-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2013). Kumar Bağımlılığı Konulu Yedinci Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2013/09/responsible-gambling-council-easy-to-spot-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2016). Kumar Bağımlılığı Konulu Sekizinci Kamu Spotu, <https://www.adeevee.com/2016/02/thai-health-stop-gambling-project-high-low-roulette-poker-print/>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ADEEVEE (2023). Kumar Konulu Çalışmalar, <https://www.adeevee.com/search/?keyword=gambling>, Erişim Tarihi: 22.12.2022.

ALTINTAŞ, Merih, TUNÇ, Emine Burcu, DİNÇER, Duygu, ÖZDENLER, Merve, HUNCA OLCAY, Ayşe Nazlı ve BARIN, Can (2022). Kumar Bozukluğu

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

Tanısı Olan Hastalarda Problemlili Kumar Oynama Şiddet Endeksi Türkçe Versiyonunun Psikometrik Özellikleri. Bağımlılık Dergisi, 23 (4), s.492-501.

ALTUNTAŞ, Yaprak, ÇELİKAY SÖYLER, Hande ve KULA, Hilal (2023). Kumar Bağımlılılarıyla Sağlıklı Kontrollerin Bilişsel Çarpıtmaları, Psikopatolojileri ve Aile İlişkilerinin Karşılaştırılması. Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 6 (1), s.68-84.

ASLAN, Emre Ş. ve DEMİREL, Çağatay (2017). Tüketim Toplumunda Mesajın İnşası ve Bilinçdışı Koşullandırma: Global Tekstil Markalarının Reklamları Üzerine Göstergibilimsel Bir Analiz. International Peer-Reviewed Journal of Communication and Humanities Research, (16), s.234-264.

BAYTİMUR, Tuğba ve DARI, Abdülhakim Bahadır (2022). Roman Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Obezite Karşıtı Reklam Kampanyaları. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8 (2), s.500-519.

BINDE, Per (2014). Gambling in Sweden: the cultural and socio-political context. Addiction, 109 (2), s.193-198.

BROWN, R. Iain F. (1987). Classical and operant paradigms in the management of gambling addictions. Behavioural and Cognitive Psychotherapy, 15 (2), s.111-122.

BURAN, Ayşe (2021). Kumar oynama bozukluğunda bilişsel davranışçı terapinin etkinliği üzerine sistematik bir derleme. Bağımlılık Dergisi, 22 (2), s.180-186.

CALADO, Filipa ve GRIFFITHS, Mark D. (2016). Problem gambling worldwide: An update and systematic review of empirical research (2000–2015). Journal of Behavioral Addictions, 5 (4), s.592-613.

CHOI, Seoyeon, LEE, Miyoung, LEE, Eunjin, PARK, Sihyun ve KIM, Heekyung (2021). A gambling addiction process in adults who experienced domestic violence in childhood. Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing, 30 (2), s.168-179.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

CHÓLIZ, Mariano (2016). The challenge of online gambling: the effect of legalization on the increase in online gambling addiction. *Journal of Gambling Studies*, 32, s.749-756.

COMAN, Greg J., BURROWS, Graham D. ve EVANS, Barry J. (1997). Stress and anxiety as factors in the onset of problem gambling: Implications for treatment. *Stress Medicine*, 13 (4), s.235-244.

COVENTRY, Kenny R. ve BROWN, R. Iain F. (1993). Sensation seeking, gambling and gambling addictions. *Addiction*, 88 (4), s.541-554.

ÇAKMAK, Soner ve TAMAM, Lut (2018). Kumar oynama bozukluğu: Genel bir bakış. *Bağımlılık Dergisi*, 19 (3), s.78-97.

DICKSON, Laurie M., DEREVENSKY, Jeffrey L. ve GUPTA, Rina (2002). The prevention of gambling problems in youth: A conceptual framework. *Journal of Gambling Studies*, 18, s.97-159.

DOWLING, Nicki A., MERKOURIS, Stephanie S., GREENWOOD, Christopher J., OLDENHOF, Erin, TOUMBOUROU, John Winston ve YOUSSEF, George J. (2017). Early risk and protective factors for problem gambling: A systematic review and meta-analysis of longitudinal studies. *Clinical Psychology Review*, 51, s.109-124.

ERKKILÄ, Jaakko (2003). Music therapy methods in the treatment of gambling addiction. *Music Therapy Today*, 4 (3), s.1-18.

FARAJI, Haydeh ve DAĞ, Eylül Doğa (2022). Kumar Bağımlılığı ve İntihar Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry*, 2 (2), s.184-200.

FINO, Emanuele, HANNA-KHALIL, Bishoy ve GRIFFITHS, Mark D. (2021). Exploring the public's perception of gambling addiction on Twitter during the COVID-19 pandemic: Topic modelling and sentiment analysis. *Journal of Addictive Diseases*, 39 (4), s.489-503.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

FISKE, John (2017). İletişim Çalışmalarına Giriş (5. sürüm). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

GENİŞ, Bahadır ve AKSU, Hakan (2020). İntihar girişimi ile acil servise başvuran kumar bağımlılığı olgusu. Bağımlılık Dergisi, 21 (1), s.92-98.

HAHMANN, Tara, HAMILTON-WRIGHT, Sarah, ZIEGLER, Carolyn ve MATHESON, Flora I. (2021). Problem gambling within the context of poverty: a scoping review. International Gambling Studies, 21 (2), s.183-219.

HARVEY, Peter (2008). Self-management and the treatment of gambling addiction: a rationale. Health Issues, (97), s.34-38.

HING, Nerilee, HOLDSWORTH, Louise, TIYCE, Margaret ve BREEN, Helen (2014). Stigma and problem gambling: Current knowledge and future research directions. International Gambling Studies, 14 (1), s.64-81.

HOLDSWORTH, Louise, HING, Nerilee ve BREEN, Helen (2012). Exploring women's problem gambling: A review of the literature. International Gambling Studies, 12 (2), s.199-213.

İNCEKARA, Harun İsmail ve TAŞ, Besra (2022). Yetişkinlerde Kumar Bağımlılığı ile İlişkili Sosyodemografik Değişkenlerin İncelenmesi. Bağımlılık Dergisi, 23 (4), s.464-472.

İNCİ, Burcu, SANCAR, Oya ve BOSTANCI, Seda H. (2017). Usage of Health-Themed Public Service Announcements as a Social Marketing Communication Tool: A Content Analysis Related to Public Service Announcements in the Republic of Turkey, Ministry of Health's Web Site. Marketing and Branding Research, 4, s.148-168.

JAZAERI, Seyed Amir ve HABIL, Mohammad Hussain Bin (2012). Reviewing two types of addiction– pathological gambling and substance use. Indian Journal of Psychological Medicine, 34 (1), s.5-11.

JIN, Chan-Ho (2015). Research on the effects of integrated resorts in Korea on gambling addiction. Journal of Exercise Rehabilitation, 11 (4), s.188-191.

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

KALISCHUK, Ruth Grant, NOWATZKI, Nadine, CARDWELL, Kelly, KLEIN, Kurt ve SOLOWONIUK, Jason (2006). Problem gambling and its impact on families: A literature review. *International Gambling Studies*, 6 (1), s.31-60.

KARAAZİZ, Meryem, ÇAKICI, Mehmet ve ÖZBAHADIR, Tuğçe (2019). Kıbrıs ve Türkiye doğumlu kumar bağımlıları ile kumar oynama nedenlerinin karşılaştırması. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 20, s.72-75.

KING, Daniel L. ve DELFABBRO, Paul H. (2016). Early exposure to digital simulated gambling: A review and conceptual model. *Computers in Human Behavior*, 55, s.198-206.

KORN, David A. (2000). Expansion of gambling in Canada: Implications for health and social policy. *Cmaj*, 163 (1), s.61-64.

KOURGIANTAKİS, Toula, SAINT-JACQUES, Marie-Christine ve TREMBLAY, Joël (2013). Problem gambling and families: A systematic review. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*, 13 (4), s.353-372.

KRIVOSCHEKOV, Sergey Georgievich ve LUSHNIKOV, O. N. (2011). Psychophysiology of sports addictions (exercise addiction). *Human Physiology*, 37, s.509-513.

KRYSZAJTYS, David T., HAHMANN, Tara E., SCHULER, Andrée, HAMILTON-WRIGHT, Sarah, ZIEGLER, Carolyn P. ve MATHESON, Flora I. (2018). Problem gambling and delinquent behaviours among adolescents: A scoping review. *Journal of Gambling Studies*, 34, s.893-914.

LAMBERTON, Anna ve OEI, Tian P. (1997). Problem gambling in adults: An overview. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory and Practice*, 4 (2), s.84-104.

RAYLU, Namrata ve OEI, Tian P. (2004). Role of culture in gambling and problem gambling. *Clinical Psychology Review*, 23 (8), s.1087-1114.

RICHARD, Jérémie, FLETCHER, Émilie, BOUTIN, Stephanie, DEREVENSKY, Jeffrey ve TEMCHEFF, Caroline (2020). Conduct problems and depressive

GÜLADA, Mehmet Ozan ve KESKİN YILMAZ, Yasemin (2023). Kumar Bağımlılığına Yönelik Kamu Spotlarının Jakobson'un İletişim İşlevleri Bağlamında Analizi. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder), 11 (2), 1378-1403.

symptoms in association with problem gambling and gaming: A systematic review. *Journal of Behavioral Addictions*, 9 (3), s.497-533.

RYU, Hwang-Gun, CHOI, Yi-Soon, JANG, Hyo-Kang ve KIM, Jeong-Eun (2012). A study on the characteristics of youth gambling addiction. *The Korean Journal of Health Service Management*, 6 (1), s.153-161.

SHEAD, N. Will, WALSH, Kelly, TAYLOR, Amy, DEREVENSKY, Jeffrey L., & GUPTA, Rina (2011). Youth gambling prevention: Can public service announcements featuring celebrity spokespersons be effective?. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 9, s.165-179.

TRIVEDİ, Rohit H. ve TEICHERT, Thorsten (2018). Attitudes, beliefs and impulsivity in online gambling addiction. *International Gambling Studies*, 18 (2), s.327-342.

TÜRK, Mehmet Sezai, AVCI, Özkan ve BAYTİMUR, Tuğba (2021). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sovyet Revizyonizmi'ne karşı kitapların propaganda amaçlı kullanımı. *Türk Kütüphaneciliği*, 35 (2), s.159-182.

UYGUR, Abdullah Burak (2022). Kumar Oynama Bozukluğunun Davranışsal İnhibisyon-Aktivasyon Sistemleri ve Sosyodemografik Etkenler ile İlişkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 17 (1), s.36-45.

WYNN, Jesse, HUDYMA, Aaron, HAUPTMAN, Elizabeth, NICOLE HOUSTON, Tiffani ve MICHAEL FARAGHER, James (2014). Treatment of problem gambling: development, status, and future. *Drugs and Alcohol Today*, 14 (1), s.42-50.

Yazarların çalışmaya katkı oranları eşittir.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.